

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2021.02.083>

УДК 346.5:349.6

О.А. ТРЕГУБ, канд. юрид. наук, мол. наук. співроб.
відділу господарсько-правових досліджень проблем економічної безпеки
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Мамутова НАН України», м. Київ, Україна
(orcid.org/0000-0003-0660-5783)

ВЕКТОРИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ

Ключові слова: законодавство про відходи, енергетичне законодавство, енергетична спеціалізація, спалювання відходів, ієрархія управління відходами

Конкретизовано вектори трансформації правового регулювання у сфері енергетичного використання відходів. Визначено вектор посилення енергетичної спеціалізації законодавства про відходи. Виявлено особливості та перспективи енергетичної спеціалізації в контексті наближення до законодавства Європейського Союзу. Аргументовано важливість повнішого відображення специфіки відходів в енергетичному законодавстві, що є іншим вектором трансформації правового регулювання у сфері енергетичного використання відходів. Наголошено, що розвиток правового регулювання за вказаними векторами сприятиме гармонізації цілей законодавства про відходи та цілей енергетичного законодавства.

Вступ. Використання відходів у виробництві електричної та теплової енергії може сприяти збереженню енергетичних корисних копалин, розв'язанню багатьох екологічних проблем, сталому енергопостачанню споживачів та зменшенню залежності держави від імпорту енергоресурсів.

У рішенні Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України», уведеному в дію Указом Президента України від 14.09.2020 № 392/2020 наголошується, що економічний розвиток і безпека неможливі без нарощування енергетичного потенціалу України, диверсифікації джерел постачання енергетичних ресурсів, підвищення енергоефективності, забезпечення екологічної безпеки у паливно-енергетичному секторі та застосування новітніх технологій отримання енергії з відновлюваних джерел. Із цими пріоритетами національної безпеки нерозривно пов'язані положення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, схвалененої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р. Цей документ розглядає відходи як основу вторинного ресурсокористування в енергетиці й охоплює заходи, спрямовані на вилучення їхніх корисних енергетичних властивостей

Цитування: Трегуб О.А. Вектори трансформації правового регулювання у сфері енергетичного використання відходів. *Економіка та право*. 2021, № 2. С. 83—89. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2021.02.083>

(заохочення використання рослинних відходів сільського господарства як сировини для спалювання разом з вугіллям на теплоелектростанціях, будівництво стаціонарних потужностей з термічної утилізації відходів тощо). Окрім цього, створення системи стимулів для використання відходів як джерела енергії є завданням Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 № 605-р. Висвітлені стратегічні пріоритети та завдання віддзеркалюють глобальні процеси, учасником яких поступово стає й Україна.

На сьогоднішній день все більше країн світу об'єднує прагнення до гармонії з вимогами сталого розвитку та побудови так званої «циркулярної» (безвідходної, «кругової») економіки, яка передбачає формування замкнених еколого-економічних циклів матеріалів і речовин (про намір йти таким шляхом оголосила й Україна). У циркулярній економіці вартість продуктів, матеріалів і ресурсів зберігається якомога довше, зводячи до мінімуму відходи та залучення додаткових ресурсів (План дій ЄС щодо кругової економіки від 02.12.2015). Згідно з цією філософією господарювання, використанню в енергетичних цілях підлягають ті відходи, які технічно неможливо або економічно недоцільно переробляти на нову продукцію (прикладом є залишок побутових відходів після відокремлення ресурсоцінних компонентів). Іноді перероблення відходів поєднується з отриманням палива для енергетики (анаеробне зброджування відходів, що розкладаються біологічним шляхом, дає змогу одночасно виробляти добриво та біогаз). У Європейському Союзі (далі ЄС) сукупність усіх процесів отримання електричної чи теплової енергії з відходів позначається терміном «відходи в енергію» (*waste-to-energy*) [1], який закріплюється у комюніке Європейської Комісії від 26.01.2017 «Роль «відходи в енергію» у циркулярній економіці».

Розвиток суспільних відносин в енергетичній, екологічній та інших сферах, переоцінка стратегічних пріоритетів та завдань зумовлюють зміни у правових підходах до енергетичного використання відходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В юридичній науці дослідження, присвячені безпосередньо правовій проблематиці у сфері енер-

гетичного використання відходів, є нечисленими. Серед таких праць необхідно відзначити наукову статтю Г.Д. Джумагельдієвої та Н.В. Єремєєвої, де в контексті економіко-правової сутності та структури енергопростору автори розглядають проблеми трансформації правового режиму відходів в еколого-правових і господарсько-правових відносинах [2, с. 29—30]. Ще однією спеціальною науковою працею є стаття І.В. Кременовської та О.В. Святогора, у якій досліджено правові аспекти використання відходів як альтернативних джерел енергії та видів палива. У цій статті є окремі пропозиції з удосконалення юридичної термінології та механізму економіко-правового стимулювання у такій сфері [3, с. 128—130]. Також доволі ґрунтовний аналіз правових питань використання відходів рослинництва, тваринництва та рибництва як енергетичної сировини для виробництва біопалива є у дисертаційних роботах С.А. Оболенської [4] та А.В. Пастух [5].

Окремі аспекти енергетичного використання відходів висвітлюються у рамках дослідження адміністративно-правового режиму техногенних родовищ корисних копалин (О.В. Гладій) [6], правових проблем утилізації відходів (В.Д. Кулакова) [7], принципів управління відходами та ресурсами в країнах ЄС (К.В. Хлабистова, О.О. Гулак) [8], правового забезпечення поведінки з відходами гірничодобувної промисловості (Г.В. Ільющенко) [9] та іншої юридичної проблематики.

Однак наведені дослідження не дають цілісного уявлення про трансформацію правового регулювання у сфері енергетичного використання відходів, не виявляють її особливостей на сучасному етапі.

Зважаючи на викладене, **мета** цієї статті — конкретизувати вектори трансформації правового регулювання у сфері енергетичного використання відходів.

Результати дослідження. Правове регулювання у сфері енергетичного використання відходів зазнає впливу як зовнішніх (передові науково-технічні досягнення, зміни на світовому енергетичному ринку, політична та правова інтеграція України з ЄС), так і внутрішньодержавних чинників (низький рівень енергетичної й екологічної безпеки, виснаження багатьох природних ресурсів, наявність значних запасів окремих видів відходів тощо). Зміцнення ролі відходів у світовому, європейському та на-

ціональному енергетичному просторі зумовлює трансформацію правового регулювання у цій важливій сфері відносин у двох взаємозалежних векторах.

Першим вектором є посилення енергетичної спеціалізації законодавства про відходи. Для такого посилення існують економічні, екологічні, правові й інші передумови, але чинне законодавство про відходи охоплює лише окремі та недостатньо гармонізовані між собою положення енергетичної спрямованості.

Так, до основних принципів державної політики щодо поводження з відходами Закон України від 05.03.1998 № 187/98-ВР «Про відходи» відносить забезпечення ощадливого використання енергетичних ресурсів. Стаття 1 цього Закону передбачає сортування відходів за ознакою їхньої енергетичної цінності, а ст. 35-1 дозволяє спалювати побутові відходи лише з метою одержання теплової та електричної енергії і виключно на спеціально призначених для цього підприємствах чи об'єктах. Конкретніших правил енергетичного використання відходів у Законі України від 05.03.1998 № 187/98-ВР «Про відходи» немає.

У Правилах експлуатації об'єктів поводження з побутовими відходами, затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 04.05.2012 № 196, є окремий розділ, присвячений експлуатації об'єктів зі спалювання побутових відходів (ними визнаються стаціонарні або мобільні об'єкти, призначені для теплового оброблення побутових відходів із утилізацією утвореного при горінні тепла; водночас Правила не розкривають змісту відповідної утилізації, тому постає питання про її співвідношення з виробництвом електричної та теплової енергії). Розділ має вимоги щодо роздільного збирання та сортування побутових відходів перед їхнім спалюванням, температурного режиму згоряння, вмісту забруднювальних речовин у димових газах, дослідження ґрунту в межах санітарно-захисної зони, параметрів стічних вод та поводження зі шлаком і золою від спалювання. Також серед різних об'єктів поводження з побутовими відходами вказані Правила виділяють установлення побічного спалювання побутових відходів, під якими розуміються стаціонарні або мобільні технічні одиниці, призначенням яких є утворення енергії або виробництво ма-

теріальних продуктів, та які використовують побутові відходи як звичайне або додаткове паливо. Однак будь-яких особливостей експлуатації цих установок Правила не визначають.

Порівняно з чинними нормативно-правовими актами, значно виразнішу енергетичну спеціалізацію має перспективне законодавство про відходи, що розробляється в рамках адаптації до Директиви 2008/98/ЄС про відходи, Директиви 1999/31/ЄС про захоронення відходів та інших актів вторинного права ЄС у сфері управління відходами. До такого законодавства належить проект Закону України від 04.06.2020 № 2207-1-д про управління відходами, який 21.07.2020 було ухвалено у першому читанні.

Перше й найголовніше нововведення, що пропонується цим проектом закону, — це так звана *ієрархія управління відходами*. Ієрархія є загальною системою пріоритетів, на яких має ґрунтуватися законодавство та стратегія політики щодо відходів. Місце конкретної енергетичної операції з відходами в цій ієрархії залежить від її екологічних, ресурсощадних, енергоефективних та інших характеристик. З огляду на це, така операція може бути класифікована як (від вищого пріоритету до нижчого): рециклінг (перероблення відходів на продукцію, матеріали або речовини з можливістю одночасного отримання біогазу чи іншого палива; наприклад, анаеробне зброджування відходів, що розкладаються біологічним шляхом); відновлення з виробленням енергії (використання відходів у виробництві енергії як палива або сировини для його отримання); видалення (спалювання відходів, що має низьку енергетичну продуктивність). Варто наголосити, що дотримання відповідної ієрархії не завжди гарантує найкращий результат для довкілля та здоров'я людини. У зв'язку з цим Директива 2008/98/ЄС про відходи має певні застереження щодо її застосування, які не враховуються у проекті Закону України від 04.06.2020 № 2207-1-д «Про управління відходами».

Потрібно також звернути увагу на такі новели цього проекту закону, як загальні вимоги до спалювання та сумісного спалювання відходів (ст. 39), а також умови будівництва та експлуатації спалювальних установок (ст. 40). Сумісне спалювання відходів відрізняється від простого спалювання тим, що його основним призначенням є генерування енергії. Така спе-

цифіка має враховуватися у відзначених вимогах та умовах, зокрема технічних вимогах до експлуатації установок із сумісного спалювання відходів, що затверджуються Кабінетом Міністрів України (ч. 5 ст. 40).

Для визначення місця спалювання відходів в ієрархії, про яку йшлося вище, проєкт Закону України від 04.06.2020 № 2207-1-д «Про управління відходами» встановлює *критерій енергетичної ефективності*. Енергетична ефективність обчислюється за спеціальною формулою, за якою додатково враховуються кліматичні умови в місцях розташування установок, від яких залежить оцінка потреб в опалюванні конкретної території (коригувальний коефіцієнт клімату). Звідси випливає, що підвищені потреби в теплопостачанні, пов'язані з особливостями клімату, можуть впливати й на оцінку спалювання відходів з погляду його позиції в ієрархії управління відходами. У цій ситуації обрання оптимального способу управління відходами значною мірою зумовлено міркуваннями забезпечення енергетичної безпеки, завдяки чому досягається баланс між екологічними, енергетичними та іншими цілями сталого розвитку. Виконання критерію енергетичної ефективності дозволяє класифікувати спалювання відходів як їхнє відновлення, тобто як операцію, унаслідок якої відходи приносять користь шляхом заміщення, збереження первинної сировини. Недотримання цього критерію має наслідком те, що спалювання відходів «опускається» на нижчий «щабель» ієрархії управління відходами (мається на увазі видалення відходів, яке об'єднує всі операції, що не визнаються відновленням), навіть якщо така операція супроводжується виробництвом певної кількості енергії. Окреслений підхід, по суті, відтворює окремі положення Директиви 2008/98/ЄС про відходи, спрямовані на забезпечення використання відходів як енергетичних ресурсів.

Водночас поза увагою розробників проєкту закону України від 04.06.2020 № 2207-1-д «Про управління відходами» лишилося таке важливе питання, як взаємозв'язок енергетичної ефективності спалювання відходів та видачі дозволів на здійснення цього виду господарської діяльності. У законодавстві ЄС все виразнішою є тенденція щодо поступового обмеження вказаної діяльності шляхом встановлення суворіших вимог до її екологічних, енергетичних та інших характеристик. Зокрема, ст. 23

Директиви 2008/98/ЄС про відходи вимагає видавати дозвіл на спалювання або сумісне спалювання відходів з отриманням енергії лише за умови високого рівня енергоефективності таких операцій. Метою викладеної норми є сприяння раціональному споживанню вторинних ресурсів, упровадження передових технологій генерації енергії, орієнтованих на максимальне вилучення корисних енергетичних властивостей.

Продовжуючи дослідження проблематики, пов'язаної з енергетичною спеціалізацією законодавства про відходи, потрібно детальніше зупинитися на тій частині цього законодавства, що регулює відносини у сфері поводження з відходами видобувної промисловості (мінеральними відходами). Як слушно наголошено в Національній стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, відходи, що утворюються у процесі видобування, збагачення, хіміко-металургійного перероблення, транспортування та зберігання корисних копалин, є вторинним сировинним резервом енергетики. Наприклад, до таких відходів належать відходи вуглезбагачення, які після приведення у відповідність із параметрами товарного вугілля можуть стати паливом для теплоелектростанцій [10, с. 49].

Чинне спеціальне законодавство у сфері поводження з цими відходами охоплює переважно нормативно-правові акти підзаконного рівня, у яких відсутні базові правила та умови такого поводження. Зокрема, до них можна віднести Методику обстеження і паспортизації гідротехнічних споруд систем гідравлічного вилучення та складування промислових відходів, затверджену наказом Державного комітету України у справах містобудування і архітектури від 19.12.1995 № 252, та деякі інші нормативно-правові акти.

Угодою про асоціацію з ЄС закріплено обов'язок України з наближення власного законодавства до вимог Директиви 2006/21/ЄС про поводження з відходами видобувної промисловості. У національне законодавство повинні бути імplementовані вимоги цієї Директиви щодо: розроблення суб'єктами господарювання планів поводження з відходами; дозвільної системи, надання фінансових гарантій і системи контролю; процедур управління та моніторингу видобувних пустот; процедур закриття та подальшого догляду за об'єктами розміщення

відходів; інші вимоги. Також потрібно створити реєстр закритих об'єктів розміщення відходів видобувної промисловості. Варто відзначити, що серед завдань планів поведінки з відходами видобувної промисловості є забезпечення утилізації таких відходів екологічно безпечним шляхом (ст. 5 Директиви 2006/21/ЄС про поведінку з відходами видобувної промисловості). Отже, відповідні плани можуть охоплювати заходи щодо використання ресурсоцінних відходів видобувної промисловості як палива під час виробництва енергії.

Як встановлено в Угоді про асоціацію з ЄС, Україна має впровадити наведені положення законодавства ЄС протягом п'яти років з дати набрання чинності Угоди. Цей обов'язок конкретизується у Національному плані управління відходами до 2030 року, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117-р. За цим Планом, законопроект про управління відходами видобувної промисловості повинен бути розроблений та поданий до Кабінету Міністрів України у річний строк після ухвалення закону про управління відходами та утворення центрального органу виконавчої влади з питань управління відходами. З огляду на ускладнення, якими супроводжується розроблення рамкового закону для сфери управління відходами та створення спеціального органу виконавчої влади з винятковою компетенцією у цій сфері, ухвалення Законопроекту про управління відходами видобувної промисловості постійно відтермінується (хоча, за повідомленнями екологічних громадських організацій, станом на травень 2021 р. проект цього документа активно напрацьовується [11]). У зв'язку з цим відкладається також і підготовка низки підзаконних нормативно-правових актів.

Поряд із поступовим нарощуванням у законодавстві про відходи блоку енергоорієнтованих норм, його наближенням до енергетичних цілей, ще одним актуальним вектором трансформації правового регулювання відносин у сфері енергетичного використання відходів є *повніше відображення специфіки відходів в енергетичному законодавстві*.

У межах енергетичного законодавства основними нормативно-правовими актами, що тою чи іншою мірою регулюють відносини у сфері енергетичного використання відходів, є закони України «Про альтернативні джерела

енергії», «Про альтернативні види палива», «Про енергозбереження» та ін.

Закон України від 20.02.2003 № 555-IV «Про альтернативні джерела енергії» розглядає відходи лісового, сільського, рибного господарства та технологічно пов'язаних з ними галузей промисловості, а також складову промислових або побутових відходів, здатну до біологічного розкладу, як різновид біомаси, що належить до відновлюваних джерел енергії. Виробництво електричної енергії з біомаси заохочується шляхом застосування різних економічних важелів і стимулів, а саме встановлення «зеленого» тарифу, надання державної підтримки за результатами аукціону тощо.

Згідно з Законом України від 14.01.2000 № 1391-XIV «Про альтернативні види палива» відходи, а саме шлаки та відходи промисловості, сільського господарства, комунально-побутових та інших підприємств, є джерелом або сировиною для видобутку чи виробництва альтернативних видів палива. Зокрема, до альтернативних видів твердого палива віднесено відходи сільського, лісового господарства та технологічно пов'язаних з ним галузей промисловості, органічну частину промислових та побутових відходів, а також вироблені з них гранули та брикети. Водночас речовини, що називаються відходами в Законі України від 14.01.2000 № 1391-XIV «Про альтернативні види палива», не завжди визнаються такими Законом України від 05.03.1998 № 187/98-ВР «Про відходи». Наприклад, до промислових відходів як джерела альтернативного газового палива включено газові та вентиляційні викиди (ст. 5), правовий режим яких визначається Законом України від 16.10.1992 № 2707-XII «Про охорону атмосферного повітря», а не Законом України від 05.03.1998 № 187/98-ВР «Про відходи».

Незважаючи на наведені приклади, специфіки відходів як джерела енергії в енергетичному законодавстві достатньо не відображено. Окремо про це свідчать заходи, визначені Національним планом управління відходами до 2030 року, та енергетичне законодавство ЄС, на яке орієнтується Україна.

Так, Національний план управління відходами до 2030 року передбачає: запровадження економічних інструментів для стимулювання використання відходів сільського господарства у виробництві біопалива, електричної та

теплової енергії; розроблення та затвердження рекомендацій щодо використання палива, отриманого з відходів (*RDF*); розроблення національного стандарту, гармонізованого з *EN 15359:2011* «Тверді відновлювані палива (*SRF*). Специфікація та класифікація». Цілком зрозуміло, що реалізація цих заходів потребуватиме внесення змін до багатьох актів енергетичного законодавства.

В ЄС новели регулювання відносин, що виникають у зв'язку з використанням відходів як різновиду біомаси, має Директива 2018/2001 про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел.

По-перше, цією Директивою вводяться підвищені вимоги стосовно несуперечності цілей законодавства у сфері відновлюваних джерел енергії цілям законодавства про відходи. У п. 21 преамбули Директиви вказано, що під час розроблення схем підтримки відновлюваних джерел енергії державам-членам варто зважати на принципи циркулярної економіки та ієрархію управління відходами, закріплені в Директиві 2008/98/ЄС про відходи, для уникнення зайвих перекосів на сировинних ринках. Схеми державної підтримки, які суперечать цілям з відновлення або видалення відходів або призводять до неефективного поводження з відходами, що придатні для перероблення, не повинні застосовуватися.

По-друге, у Директиві 2018/2001 про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел, є певні застереження щодо застосування критеріїв сталості та критеріїв скорочення викидів парникових газів до

біопалива, виготовленого з відходів. Зазначені критерії не поширюються на органічну складову твердих муніципальних відходів, з якої виробляється електрична або тепла енергія. Таким винятком стимулюється активніше залучення цих відходів до процесу енергогенерації. Водночас для біопалива, що виготовляється з інших видів відходів, навпаки, можуть встановлюватися додаткові обмеження. Так, біопаливо з відходів і залишків, які походять із сільськогосподарських земель, не може враховуватися для цілей, визначених Директивою, якщо оператори та національні органи не мають планів контролю або управління для усунення впливу на якість ґрунту та вуглець, що в ньому міститься.

Висновки. Отже, актуальними векторами трансформації правового регулювання у сфері енергетичного використання відходів, поява яких є закономірною реакцією на ускладнення суспільних відносин, є, з одного боку, посилення енергетичної спеціалізації законодавства про відходи та, з іншого — повніше відображення специфіки відходів у суміжному енергетичному законодавстві. Енергетична спеціалізація проявляється у збільшенні ролі енергоорієнтованих норм і значення енергетичних цілей.

Розвиток правового регулювання за цими векторами сприятиме налагодженню системоствірних зв'язків, зближенню та цільовій гармонізації законодавства про відходи з енергетичним законодавством, формуванню цілісної та ефективнішої нормативно-правової основи для енергетичного використання відходів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. What is Waste-to-energy – Incineration? *Confederation of European Waste-to-energy Plants*. URL: <https://www.sewer.eu/what-is-waste-to-energy/> (дата звернення: 02.05.2021).
2. Джумагельдієва Г.Д., Єремеєва Н.В. Економіко-правова сутність і структура енергопростору. *Економіка та право*. 2017. № 3 (48). С. 27—37.
3. Кременовська І.В., Святогор О.А. Регіональні аспекти реалізації правових заходів щодо поводження з відходами в Україні. *Науковий вісник УжНУ. Серія ПРАВО*. 2016. Вип. 40. Т. 1. С. 126—130.
4. Оболенська С.А. Правове регулювання виробництва біопалива сільськогосподарськими товаровиробниками в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. Харків, 2017. 220 с.
5. Пастух А.В. Правове регулювання вирощування та перероблення сільськогосподарської сировини для виробництва біопалива: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. Київ, 2017. 221 с.
6. Гладій О.В. Адміністративно-правовий режим техногенних родовищ в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2017. 16 с.
7. Кулакова В.Д. Правові проблеми утилізації відходів. *Молодий вчений*. 2018. № 11 (63). С. 117—121.
8. Хлабистова К.В., Гулак О.О. Принципи управління відходами та ресурсами у країнах ЄС. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. № 5. С. 46—52.

9. Льющенко Г.В. Деякі правові аспекти поводження з відходами гірничодобувної промисловості. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Спецвипуск*. 2017. Ч. 1. С. 71–74.
10. Кочешкова І.М. Відходи вуглезабагачення як джерело прибутку для міст старопромислових шахтарських регіонів. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 1 (55). С. 49–56.
11. Обговорення проекту Закону України «Про управління відходами видобувних підприємств». *ECOBUSINESS GROUP*. 06.05.2021. URL: <https://ecolog-ua.com/news/obgovorennya-draftu-proyektu-zakonu-ukrayiny-pro-upravlinnya-vidhodamy-vydobuvnyh-pidpryyemstv> (дата звернення: 08.05.2021).

Надійшла 08.05.2021

REFERENCES

1. What is Waste-to-energy – Incineration? *Confederation of European Waste-to-energy Plants*. URL: <https://www.cewep.eu/what-is-waste-to-energy/>
2. Dzhumaheldiieva H.D. Yermieieva N.V. Ekonomiko-pravova sutnist i struktura enerhoprostoru. *Ekonomika ta pravo*. 2017. No. 3 (48). P. 27-37. [in Ukrainian].
3. Kremenovska I.V., Sviatohor O.A. Rehionalni aspekty realizatsii pravovykh zakhodiv shchodo povodzhennia z vidkhodamy v Ukraini. *Naukovyi visnyk UzhNU. Seriia PRAVO*. 2016. Iss. 40. Vol. 1. P. 126-130 [in Ukrainian].
4. Obolienska S.A. Pravove rehuliuвання vyrobnytstva biopalyva silskohospodarskymu tovarovyrobnykamy v Ukraini: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.06. Kharkiv, 2017. 220 p. [in Ukrainian].
5. Pastukh A.V. Pravove rehuliuвання vyroshchuvannia ta pereroblennia silskohospodarskoi syrovyny dlia vyrobnytstva biopalyva: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.06. Kyiv, 2017. 221 p. [in Ukrainian].
6. Hladii O.V. Administratyvno-pravovyi rezhytm tekhnohennykh rodovysheh v Ukraini: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Zaporizhzhia, 2017. 16 p. [in Ukrainian].
7. Kulakova V.D. Pravovi problemy utylizatsii vidkhodiv. *Molodyi vchenyi*. 2018. No. 11 (63). P. 117-121 [in Ukrainian].
8. Khlabytova K.V., Hulak O.O. Pryntsypy upravlinnia vidkhodamy ta resursamy u krainakh YeS. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2019. No. 5. P. 46-52. [in Ukrainian].
9. Iliushchenko H.V. Deiaki pravovi aspekty povodzhennia z vidkhodamy hirnychodobuvnoi promyslovosti. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii. Spetsvypusk*. 2017. Ch. 1. P. 71-74 [in Ukrainian].
10. Kocheshkova I.M. Vidkhody vuhlezbahachennia yak dzherelo prybutku dlia mist staropromyslovyykh shakhtar-skykh rehioniv. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*. 2019. No. 1 (55). P. 49-56. [in Ukrainian].
11. Obhovorennia draftu proiektu Zakonu Ukrainy “Pro upravlinnia vidkhodamy vydobuvnykh pidpryyemstv”. *ECOBUSINESS GROUP*. 06.05.2021. URL: <https://ecolog-ua.com/news/obgovorennya-draftu-proyektu-zakonu-ukrayiny-pro-upravlinnya-vidhodamy-vydobuvnyh-pidpryyemstv> [in Ukrainian].

Received 08.05.2021

O.A. Trehub

State Organization “V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of NAS of Ukraine”, Kyiv, Ukraine

TRANSFORMATION VECTORS OF LEGAL REGULATION IN THE FIELD OF ENERGY USE OF WASTE

The present article examines the problem of transformation of legal regulation in the field of energy use of waste taking into account both external and internal factors of influence. The main purpose of the article is to specify the vectors of this transformation. One of the vectors is the strengthening of energy specialization of the waste legislation. Within the framework of this issue, the innovations proposed by the draft Law of Ukraine on waste from 04.06.2020 are being considered. Special attention is given to such innovations as waste hierarchy, requirements for incineration and co-incineration of waste, as well as criterion of energy efficiency for incineration facilities. The place of particular energy operation with waste in the waste hierarchy depends on its environmental, resource-saving, energy efficient and other characteristics. The problems of legal regulation in the field of the management of waste from extractive industries with a high energy value are also studied. Another important transformation vector of legal regulation in the field of energy use of waste is a more complete reflection of waste specificity in the energy legislation. The analysis of the laws of Ukraine “On Alternative Energy Sources” and “On Alternative Fuels” shows that the specificity of waste as an energy source is not fully reflected in them. There are new approaches of the Directive (EU) 2018/2001 on the promotion of the use of energy from renewable sources to the regulation of relations in the field of waste as a type of biomass. It is advisable to apply some of these approaches in Ukraine. It is noted that the development of legal regulation along these vectors will contribute to the harmonization of goals of the waste legislation and the energy legislation.

Keywords: waste legislation, energy legislation, energy specialization, waste incineration, waste management hierarchy.